

Wojciech Michniewicz

Sprawozdanie z 48 Sympozjum Bibliistów Polskich, Tarnów, 8-9.09.2010

Studia nad Rodziną 16/1-2 (30-31), 536-542

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

działań duszpasterstwa małżeństw i rodzin w parafii dla uzyskania wymiernych korzyści wymaga współpracy kapłanów i świeckich.

Po wystąpieniach prelegentów miała miejsce dyskusja na temat: *W jaki sposób usprawnić działania duszpasterstwa rodzin?* Dyskusję poprowadził ks. dr Przemysław Draż, Krajowy Duszpasterz Rodzin. Podczas dyskusji poruszono problem przekazywania aktualnych informacji zamieszczanych na stronach internetowych KODR. Inną kwestią było zatrudnianie osób w poradni małżeńsko-rodzinnej. Winny być to osoby przygotowane merytorycznie, duchowo oraz cieszące się szacunkiem otoczenia. W funkcjonowaniu poradni często spotykanym problemem jest finansowanie zatrudnionych pracowników. Wśród propozycji finansowania podano przykład diecezjalnej poradni rodzinnej, która finansowana jest w ramach Diecezjalnej Fundacji Ochrony Życia, będącej organizacją pożytku publicznego. Podczas dyskusji poruszono kwestię kryteriów zatrudnienia doradców rodzinnych. Zwrócono uwagę, że doradca rodzinny jest szerszym pojęciem, niż np. nauczyciel naturalnego planowania rodziny. Osoby pracujące w poradni rodzinnej winny mieć misję kanoniczną, ponieważ ważne jest świadectwo życia zatrudnionej osoby.

Na zakończenie dyskusji ks. dr Przemysław Draż podziękował Katedrze Duszpasterstwa rodzin na czele z ks. prof. dr hab. Ryszardem Kamińskim za zorganizowanie sympozjum. Tematy, które pojawiły się podczas sympozjum, dały pewną perspektywę spojrzenia na to, co dzieje się w Duszpasterstwie Rodzin w Polsce oraz w jaki sposób realizowana jest praca z rodzinami. Należy dostrzec wiele pozytywnych prac z małżeństwami i rodzinami. Krajowy Duszpasterz Rodzin przypomniał słowa Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego: „Rodzina nie może być w kryzysie, bo rodzina jest instytucją Boską. Mogą być w kryzysie pewne osoby, które ją tworzą”. Słowa te są zachętą byśmy szli do tych osób. Wołanie, które z sympozjum wynosimy to: iść, poszukiwać, nie czekać. Być wrażliwym i z tą wrażliwością prowadzić ludzi do zbawienia i razem z nimi uczestniczyć w procesie zbawczym.

ks. Grzegorz Pyżlak – WT KUL Lublin

Sprawozdanie z 48. Sympozjum Biblistów Polskich, Tarnów, 8-9.09.2010.

W dniach 8 i 9 września 2010 r. odbyło się w Tarnowie, w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego, 48. Sympozjum Biblistów Polskich. Poprzedziło je VII Walne Zebranie Stowarzyszenia, które miało miejsce we wtorek wie-

czorem, 7 września. Spotkaniu przewodniczył ks. prof. Henryk Witczyk, wiceprezes Stowarzyszenia Bibliistów. Po odśpiewaniu hymnu do Ducha Świętego przewodniczący przypomniał, że poprzednie spotkanie bibliistów w Tarnowie odbyło się dokładnie 25 lat temu, w roku 1985. Podziękował organizatorom za gościnne zaproszenie i przyjęcie w Tarnowie, przywołał postać nieżyjącego już wielkiego bibliisty tarnowskiego, ks. prof. Stanisława Łacha, wspominał także zmarłych w minionym roku bibliistów polskich: ks. prof. Stanisława Pisarka oraz ks. prof. Ryszarda Rumianka, rektora UKSW w Warszawie. Wyjaśnił także chwilową nieobecność na zebraniu ks. prof. Waldemara Chrostowskiego, prezesa SBP, który właśnie wraca z pielgrzymki śladami św. Pawła po Turcji, zorganizowanej przez środowisko uczelniane Uniwersytetu Toruńskiego.

Ks. Witczyk poinformował, iż od ubiegłorocznego sympozjum bibliistów w Olsztynie do Stowarzyszenia przyjęto 8 nowych osób, zatem łącznie liczy ono 262 osoby (stan na 1.09.2010). W tym czasie odbyły się dwa posiedzenia zarządu, w trakcie których przedyskutowano m.in. problem osób, które – będąc członkami SBP – utrzymują jednak „wstrzeźliwy” kontakt ze Stowarzyszeniem i nie uczestniczą we wspólnych spotkaniach i pracach.

Poddano też pod głosowanie kandydaturę tzw. członków stowarzyszonych SBP. Tę sprawę zreferował ks. dr hab. Artur Malina, ukazując zwięźle dorobek i życiorys następujących kandydatów, rekrutujących się spoza Kościoła katolickiego: dr Elżbieta Bednarz, ks. mgr Grzegorz Stanisław Boboryk i dr Leszek Jańczuk (Kościół Zielonoświątkowy) oraz dr Jerzy Ostapczuk (Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny). W wyniku głosowania oddano 91 głosów ważnych, wszystkie były „za”.

Ks. Witczyk poinformował również o powstaniu angielskojęzycznej strony internetowej Stowarzyszenia, za co serdecznie podziękował pani dr Barbarze Strzałkowskiej, sekretarzowi SBP. Złożył też krótką relację ze spotkania w Rzymie z okazji 100-lecia *Biblicum*, którego pokłosiem jest m.in. zaproszenie o. prof. Jean Louis Ska do Polski. Przypomniał też aktualne inicjatywy Instytutu Nauk Biblijnych KUL, szczególnie sympozja wiosenne, o charakterze prostudenckim, oraz jesienne, a zwłaszcza najbliższe w dniach 21-22.10.2010. Pragnieniem Instytutu jest zaproszenie w przyszłym roku prof. Gianfranco Ravasio z Włoch oraz zorganizowanie sesji naukowej nt. *Biblia w kulturze*. Wspomniał też, iż dyrektorem nowego angielskojęzycznego wydawnictwa biblijnego KUL, „*Annales Biblicae*”, został ks. dr Henryk Drawnel. Podzielił się także swoją radością z przyjęcia przez Episkopat Polski Drugiej Niedzieli po Wielkanocy jako Ogólnopolskiej Niedzieli Biblijnej, która wraz z Tygodniem Biblijnym jest owocem prac Dzieła Biblijnego, animowanego przez ks. Wit-

czyka. Przy okazji zachęcał też gorąco do nowych inicjatyw duszpasterskich na tym polu.

Kolejnym punktem obrad Walnego Zebrania SBP było sprawozdanie finansowe za miniony rok kalendarzowy, które – w imieniu nieobecnego o. dra hab. Adama Sikory OFM – odczytał ks. Malina. Sprawozdanie przyjęto bez zastrzeżeń (95 głosów ważnych – wszystkie „za”).

W następnej kolejności Wiceprezes SBP przedstawił dwie kandydatury na członków honorowych Stowarzyszenia: bpa dra hab. Zbigniewa Kiernikowskiego oraz o. prof. Hugolina Langkammera. Laudacje wygłosili kolejno: ks. prof. Kudasiewicz oraz – w imieniu o. Sikory – ks. dr hab. Dariusz Dziadosz. Ks. Kudasiewicz zaprezentował sylwetkę ks. Biskupa w dwu „odslonach”: jego dorobek naukowy, gdzie podkreślił wartość pracy habilitacyjnej ks. Biskupa jako „najlepszej książki o Eucharystii w Polsce po Soborze Watykańskim II”, oraz zaangażowanie w apostołat biblijny, zwłaszcza w przygotowanie polskiej edycji *Biblii Jerozolimskiej* i w prace synodu biskupów nt. Słowa Bożego w Rzymie.

Druga laudacja, dedykowana o. Langkammerowi, „nestorowi polskiej bibliistyki”, uwypukliła też mniej znane szerszemu gronu aspekty życia o. Profesora, jak np. jego zamiłowanie od dzieciństwa do muzyki i pragnienie jej studiowania (muzyka organowa), jego pasję naukową i dydaktyczną oraz założenie Instytutu Nauk Biblijnych w ramach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

W zakończeniu Walnego Zebrania SBP ks. Witczyk podzielił się też własną refleksją nt. mającego wkrótce odbyć się w Poznaniu Kongresu Teologów Polskich. Z pewnym żalem stwierdził, że tematyka oscyluje zasadniczo wokół teologii fundamentalnej, dla biblistów zaś przewidziano jedynie krótkie spotkanie sekcyjne ostatniego dnia obrad, bez referatów. Pewne wątpliwości budzi też wysoki koszt kongresu, sięgający ok. 600 zł od osoby, nie licząc kosztów dojazdu.

Ostatnim punktem spotkania była gorąca zachęta do pisania artykułów do dwu ksiąg pamiątkowych: z okazji 65-lecia ks. bpa Zbigniewa Kiernikowskiego i 60-lecia ks. prof. Waldemara Chrostowskiego, które mają być przygotowane przed kolejnym sympozjum biblijnym w przyszłym roku.

Wspólna modlitwa zakończyła bogaty program VII Walnego Zebrania Stowarzyszenia Biblistów Polskich.

Pierwszy z dwu zasadniczych dni sympozjum rozpoczęła wspólna Msza św., celebrowana przez ks. bpa Wiesława Lechowicza, biskupa pomocniczego diecezji tarnowskiej. Oficjalnego otwarcia sympozjum dokonał ks. prof. Waldemar Chrostowski, prezes Stowarzyszenia Biblistów Polskich. Prowadzenie pierwszej sesji powierzono ks. dr. hab. Michałowi Bednarzowi. W jej ramach

wyłożono dwa referaty. Ks. prof. Roman Bartnicki w referacie zatytułowanym: „Czy już nadeszła IV faza naukowych poszukiwań Jezusa historycznego?” przedstawił najpierw syntetycznie ujętą historię badań naukowych nad Jezusem historycznym (lata: 1778: Reimarus; 1953: Käsemann, Bornkamm; 1988: Tom Wright) a następnie skupił się na fazie ostatniej, czwartej, zapoczątkowanej po roku 2002 (James Dann, *Jesus remembered*, 2003).

Drugi referat, przedstawiony przez ks. dr. hab. Mirosława Wróbla pt. „Ukrzyżowany Mesjasz – od tekstu biblijnego do odpowiedzi człowieka XXI wieku”, ukazał motyw cierpiącego (ukrzyżowanego?) mesjasza w tekstach starotestamentowych (m.in. *akeda*, wąż miedziany, pieśni o Słudze, niektóre psalmy) oraz różne postawy wobec Ukrzyżowanego (powieszony jako wykluczony ze wspólnoty życia; krzyż jako znak porażki, jako pusty znak, głupota, brak estetyki i godności; wreszcie *crux* jako termin przekleństwa w Imperium Rzymskim od III w. n.e.).

Drugiej sesji przedpołudniowej przewodniczył ks. prof. Bogdan Ponیزی. W jej ramach swoje referaty wygłosili: o. dr Piotr Gryziec OFM Conv nt. „Jesteśmy dziećmi Bożymi (Rz 8,16). Czy przybranymi?” oraz ks. dr Piotr Łabuda nt. „Specyfika Łk 23,43 w Łukasowym opisie męki Jezusa”. W pierwszym referacie autor skupił się na właściwym rozumieniu greckiego pojęcia „usynowienie”, *hyiothesia*. Czy jest to tylko adopcja jako akt prawny, czy też chodzi tu o akt ontologiczny, o nowe stworzenie, o nowy status życia człowieka? Z kolei autor drugiego referatu przywołał postać Eliasza jako ewentualny wzorzec dla Łukasza Ewangelisty w odmalowaniu osoby Jezusa, w oparciu o tradycję judaistyczną widzącą w nim „drugą osobę po Bogu” (stoi przed tronem Najwyższego, zanoszą modlitwy ludzi przed tron Boży; wskrzesza zmarłych; w szabat przeprowadza grzeszników z gehenny do nieba; stoi między drogami ku życiu i śmierci; może ludzi na stałe umieścić w otchłani; walczy z aniołem śmierci).

W trakcie dyskusji, obejmującej treściowo wszystkie zaprezentowane w sesjach przedpołudniowych referaty, ks. prof. Józef Kudasiewicz podzielił się swoim rozumieniem tekstu biblijnego: „Jezus wyzionął ducha na krzyżu” jako: Jezus „oddał”, czyli przekazał swego Ducha Kościołowi; ks. dr Hubert Ordon zaś zauważył, iż literatura rabinacka milczy nt. cierpiącego mesjasza; dopiero ok. 180 r. n.e. pojawia się ten temat (w związku z Bar Kochbą). Zdaniem ks. Ordona, redukcja pewnych treści jest wyrazem działania świadomego.

Po dyskusji odbyła się promocja Ksiąg Pamiątkowych dla ks. prof. Antoniego Troniny i ks. prof. Jana Załęskiego. Promocji dokonali ks. prof. Chrostowski oraz ks. prof. Witczyk, który nazwał ks. Antoniego „biblistą trzech miłości”, podkreślając jego szczególne umiłowanie Kościoła oraz tekstu biblijnego.

Potem był czas na komunikaty wydawnicze. Ks. prof. Waldemar Rakocy zachęcał do nabycia przygotowywanego filmu o św. Pawle *Pojednanie światów* (6h filmu na 6 płytach CD) oraz książki o Apostole Narodów, natomiast ks. prof. Antoni Paciorek zapowiedział kolejne tomy *Nowego Komentarza Biblijnego* oraz *Podręcznego Komentarza Biblijnego*, opracowywanych w Lublinie. Tradycyjnie już wspólna fotografia, obiad oraz zwiedzanie (tym razem katedry i muzeum diecezjalnego w Tarnowie) zakończyły pierwszą część spotkań w ramach sympozjum biblijnego.

Sesji trzeciej, popołudniowej, przewodniczył ks. Drawnel. W jej trakcie zaprezentowano dwa referaty: ks. prof. Tadeusz Brzegowy mówił nt. „Ewangelia w Apokalipsie Izajasza (Iz 24-27)”, natomiast ks. dr Mariusz Szmajdziński poruszył temat „Kompozycja i zależności literackie w zbiorze XII Proroków”. Pierwszy prelegent ukazał wpieryw historię interpretacji *Apokalipsy Izajasza* (komentarz Bernarda Duhma z 1892 roku z tematyką sądu Bożego jako wstępu do zbawienia i ostatecznego tryumfu miasta Bożego, gdzie centrum jest rozdział 24, a pozostałe teksty są dodatkami; koncepcja Eissfeldta, który widzi tu sąd nad światem wraz z teofanią kosmiczną, a góra Syjon jest centrum nowej rzeczywistości). Autor pochylił się następnie nad gatunkiem literackim tego tekstu (wg Duhma jest to apokalipsa, ale może być też liturgia prorocka zdaniem G. Fohrera lub kantata z antyfonami wg Lindbloma). Referent wyeksponował dwa tematy wiodące tekstu: zmartwychwstanie (punkty oryginalne: 26,14.19; modlitwa narodu i za naród) oraz uczta uniwersalna. Zdaniem ks. Brzegowego, zbiór Apokalipsy Izajasza powstał w VI-V w. p.n.e.

Z kolei ks. Szmajdziński omówił w ramach swego przedstawienia możliwą chronologię powstania zbioru 12 proroków mniejszych, gdzie tematyka wypowiedzi prorockich jest ewentualnym źródłem łączenia ksiąg. Zbiór jest uformowany według symbolicznej wartości liczby „12”, ważnej dla tożsamości biblijnego Izraela; jest antologicznym świadectwem o biblijnym Izraelu (antologia, *stefanos* czyli „wieniec” wielu autorów), cechuje go mieszany styl, różny czas powstania, wzajemne odniesienia, chronologiczny porządek oraz teologiczny schemat: grzech, kara, nawrócenie.

Sesję popołudniową zakończyła krótka dyskusja, po której był czas na zapoznanie się z ofertą książek i wydawnictw biblijnych, a następnie wieczorne spotkanie towarzyskie.

Drugi dzień sympozjum rozpoczęła Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem ks. bpa Wiktora Skworca, ordynariusza diecezji tarnowskiej. W trakcie sesji przedpołudniowej, czwartej z kolei, której przewodniczył ks. prof. Stanisław Włodarczyk, swój referat zaprezentował prof. Michał Woj-

ciechowski. Jego temat brzmiał: „Małżeństwo jako własność wzajemna”. Prelegent przedstawił swoje rozumienie własności jako metaforyczne i szersze (odpowiedzialność „za”) w oparciu o niektóre teksty biblijne (głównie Tb, Pnp, Ml i przykazanie Dekalogu), podkreślając symetrię praw i zobowiązań z obu stron ze względu na prawo posiadania.

W ramach tej sesji przedłożono także dwa komunikaty: s. dr Natanaela Zwijacz OSU zaprezentowała własne badania nad problematyką Ludu Bożego w *Księdze Liczb*, natomiast ks. dr hab. Zdzisław Żywica mówił o funkcji retorycznej eulogii w procesie pojednania Pawła z Kościołem korynckim. Tę sesję zakończyła krótka wypowiedź ks. Brzegowego, sprzeciwiającego się takiemu rozumieniu małżeństwa, jakie przedstawił pan Wojciechowski w swoim referacie, ale z racji na nieobecność tego ostatniego, dyskusja przybrała raczej formę pasjonującego monologu.

Ostatnia, piąta sesja symposium, którą poprowadził ks. dr hab. Stanisław Hałas, zawierała w programie dwa referaty. Pierwszy zaprezentował ks. dr Stanisław Wronka, a jego temat brzmiał: „Dwa czy trzy przykazania miłości? (Mt 22,34-40 i par.)”. Prelegent zwrócił uwagę na miłość „względem siebie”, która jest tu potraktowana jako coś naturalnego i normalnego, a jej brak wskazuje na chorobę. Podkreślił, że Jezus „miłuje siebie”: afirmuje swoje powołanie, a w Jego życiu jest synteza tych trzech miłości.

Referat ks. dra hab. Jan Klinkowskiego pt. „Analiza dramatyczna Ewangelii według św. Jana – interpretacja i proklamacja orędzia Jezusa”, był z kolei odważną próbą spojrzenia na tę Ewangelię z perspektywy dramatu greckiego. Autor zauważył, iż 80% tekstu to dialog, tak jak w dramacie, i wyróżnił w tej Ewangelii 5 jego elementów, ze sceną w Kanie Galilejskiej jako tekstem programowym. Takie spojrzenie na Ewangelię św. Jana wywołało dość ożywioną dyskusję i liczne zarzuty natury metodologicznej, iż wiele elementów klasycznego dramatu greckiego zupełnie nie występuje w tej Ewangelii (choćby motyw chóru). Ks. Witczyk miał poważne „wątpliwości interpretacyjne”, stwierdzając ogólnie, że najpierw trzeba poznać słowa, dokonać egzegezy, a potem wyciągać teologię i że – jego zdaniem – Ewangelia Janowa to stopniowe objawianie się Syna Bożego, to raczej model teofanii czy też proces sądowy. Ks. Wróbel natomiast, nawiązując do słów prelegenta, zauważył – nie bez odrobiny żartu – że nie jest chyba „umiłowanym uczniem”, bo nie bardzo uwierzył w ten przekaz, i spytał, gdzie jest teologia znaków i teologia godziny? Brakuje tu wsłuchania się w tekst Ewangelii, a jest to tekst nie hellenistyczny, ale żydowski.

Obrady 48. Sympozjum Biblistów Polskich w Tarnowie zamknął Prezes Stowarzyszenia, ks. prof. Waldemar Chrostowski, dziękując wszystkim za obecność i udział w obradach. Poinformował, że aktualny stan osobowy Stowarzyszenia to 265 członków zwyczajnych. Podzielił się też swoimi wrażeniami i refleksjami z niedawnego pobytu w Smoleńsku na miejscu katastrofy samolotu rządowego, odniósł się w paru słowach do zbliżającego się Kongresu Teologów Polskich w Poznaniu, zachęcił do spisywania wspomnień z uczestnictwa w pierwszych sympozjach biblijnych, jak dotąd słabo udokumentowanych, oraz przekazał informację o terminie kolejnego 49. sympozjum, które odbędzie się w Katowicach w dniach 20-22.09.2011 r.

ks. Wojciech Michniewicz – AWSB Białystok